

ÜRETİLDİĞİ LİFLERE GÖRE KUMAŞ ÇEŞİTLERİ

PAMUKLU VE YÜNLÜ KUMAŞLAR

PAMUKLU KUMAŞLAR

Pamuk, bitkinin kozalarındaki çekirdekleri sarmış halde bulunan lifli maddedir. Toplandıktan sonra ır ır makinalarında koza ve tohumları ayrılarak çeşitli kimyasal işlemlerden geçirilir ve elde edilen iplik kumaşa dönüştürülür.

Pamuk lifinden veya diğerk bitkisel lifler karıştırılarak yapılan kumaşlara pamuklu kumaş denilmektedir. Yünlü kumaşlara nazaran net bir görünüm ve dokunuşları vardır. Dokunulduğunda sertlik hissi verir, hafif ve sağlam olup serin tutar. Nem emme özelliğine sahiptir. abuk kirlense de çabuk temizlenir. Pamuk işlenti sırasında ağartma işleminden sonra istenilen renge boyanır.

Fiziksel Özellikleri

Parlaklık: Doğal bir matlığa sahiptir. Merserizasyon işlemi ile parlatılır. Bu işlem ile nem ve boyayı kolay emer.

Nem çekme: Normal iklimde kendi ağırlığının %85'i, aşırı nemli ortamlarda ise %32'si kadar nem çekmesine rağmen hissedilmez. Islandığında en ve boydan kısalır.

Esneme: Elastik özelliği yoktur.

Buruşma: Selülozik lif olduğundan çok buruşur.

Sürtünme ve aşınma: Sağlamdır, uzun süre kullanılabilir.

Isı iletkenliği: Sıcak tutmaz, ısıyı çevreye aktarır.

Kopma dayanımı: Yüksektir, yaşken daha dayanıklıdır.

Kimyasal Özellikleri

Havanın etkisi: Açık havada uzun süre kalmakla bozulmaz, ancak havadaki oksijen rengini açar ve beyazlatır. Direk güneş ışığı kumaşın dayanıklılığını azaltır.

Asitlerin etkisi: Sulandırılmış asitler kumaşı etkilemez, uzun zaman tuz asidinde kalırsa dayanıklılığını yitirir.

Alkalilerin etkisi: Alkalilere batırıldığında renklerini kaybeder.

Merserizasyon: Merserize edilecek iplik/kumaş sodalı suda kaynatılarak temizlendikten sonra kimyasal işlemlerden geçirilerek parlaklık verilir.

Isının etkisi: Dayanıklıdır, ancak 120° 'den sonra sararmaya başlar. Küf mantarlarından etkilenir.

Kullanım Yeri ve Çeşitleri

Pamuklu kumaşlar, iç çamaşırı, havlu, hijyen gereçleri, üst giyim, tela yapımı, ev tekstilleri, eldiven, eşarp gibi aksesuarlar, çorap gibi eşyaların yapımına uygundur.

Ayakkabı üretiminde tela, saya ve saya astarı olarak ve çanta yapımında kullanılır.

Pamuktan basma, hassa, patiska, opal, tülbent, müslin, tarlatan, mermerşahi, gaz, gipür ve tül, jorjet, etamin, kaneva, serj, saten, saten serj, lustrin, pike, fanila, kadife, düvetin gibi kumaşlar yapılır.

YÜNLÜ KUMAŞLAR

Yün koyun, keçi, lama, deve ve tavşan gibi üzerinde kıl örtüsü bulunan hayvanların üzerindeki postun kırılmasından elde edilir. Diğerlerine göre kolay elde edilmesi, ucuz olması vb. nedenlerle çoğunlukla koyun yünü tercih edilmektedir.

Yıkama, temizleme, beyazlatma işlemlerinden geçtikten sonra kumaş haline getirilir.

Esnek, dayanıklı ve sıcak tutma özelliğine sahiptir. Sıcak tutma özelliğine bağlı olarak kışlık giysi ve battaniye yapımında kullanılır.

Fiziksel Özellikleri

Renk: Hayvanın cinsine göre sarı, beyaz, gri, bej, kahve ve siyah renktedir. Kimyasal ağartma işlemlerinden sonra beyaz renge dönüşür.

Yumuşaklık: Elde edildiği hayvanın cinsine göre

Nem çekme: %40 oranında nem çeker.

Esneme: Isı ve basınç ile esneme bozuklukları oluşabilir. Keçeleşir, en ve boydan kısalır.

Buruşma: Diğer doğal kumaşlara göre en az buruşma özelliğine sahiptir.

Sürtünme ve aşınma: Sağlamdır, uzun süre kullanılabilir.

Isı iletkenliği: Isıyı geçirmez bu nedenle sıcak tutar.

Kopma dayanımı: Düşüktür, nemli durumda daha azdır.

Güve haşere dayanımı: Dayanıksız ve korumasızdır.

Kimyasal Özellikleri

Havanın etkisi: Açık havada uzun süre kalmakla bozulmaz, ancak havadaki oksijen rengini açar ve beyazlatır. Direk güneş ışığı kumaşın dayanıklılığını azaltır.

Asitlerin etkisi: Bazlara göre asitlere dayanımı yüksektir.

Alkalilerin etkisi: Alkalilere karşı hassastır.

Isının etkisi: 100° dereceye kadar ısıtılırsa taşıdığı nemi kaybeder ve sertleşir.

Işığın etkisi: Uzun süre güneş ışığında kalırsa mukavemeti azalır ve matlaşır.

Kullanım Yeri ve Çeşitleri

Gecelik, iç giyim, elbise, kazak, ceket, manto gibi üst giyimde, çorap eldiven atkı, bere gibi aksesuarlarda ve ev tekstillerinde kullanılır.

Ayakkabı üretiminde saya, mostra ve saya astarlarında kullanılır.

Yünlü kumaş çeşitleri:

- * Dra
- * Serj (Şayak)
- * Çuha
- * Keçe
- * Müflon
- * YünKrep
- * Yün saten
- * Şevyot
- * Alpaka
- * Merinos
- * Filafil
- * Kutil
- * Gabardin

KAYNAKLAR

Aker, M., Bostancıođlu, H. (1970). Genel Teknoloji. Ankara.

Akçakale, N.(2017). Ayakkabı Malzeme Teknolojisi. Gece Kitaplığı.

Aksüyek, A. (1969). Tekstil Bilgileri. Nüve Matbaası. Ankara.

Başer, İ. (1992). Elyaf Bilgisi. Marmara Üniversitesi Yayınevi. İstanbul.

İmer, Z. (1987). Dokuma Tekniđi. Sistem Ofset. Ankara.

M.E.B. Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü (Komisyon). (1994). Tekstil Teknolojisi. I-II.1. Basım. İstanbul.